

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 2 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. SB.6.1.1 · Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Üç grubu doğru yazar: aile, okul (sınıf), askerî birlik, öğretmenlik yaptığı okul, köy (muhtarlık), mahalle derneği vb. (İkisi doğruysa ölçüt puanının yarısı verilir.)	5
b)	Birinci nedeni çıkarır (yaşının ilerlemesi, büyümesi).	3
b)	İkinci nedeni çıkarır (meslek edinmesi, emekli olması, aile kurup çocuk ve torun sahibi olması, köyden şehre taşınması vb.).	2

a) Örnek cevap: Aile, köydeki okul, mahalle derneği.

b) Örnek cevap: Yaşı ilerledikçe öğrencilikten öğretmenliğe geçti. Emekli olup şehre taşınınca da dernekte gönüllü oldu; torunları doğunca dedelik rolü kazandı.

Sık hatalar: Grup yerine rol yazmak (ör. 'öğretmen'i grup saymak); Nedeni metne dayandırmadan genel cümleler kurmak

2. SB.6.1.1 · Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Birinci grup ve rol için akla yatkın bir çıkarım yapar (ör. 6-C sınıfından ayrılacağı için sınıf başkan yardımcılığının sona ereceği).	3
a)	İkinci grup ve rol için akla yatkın bir çıkarım yapar (ör. mahalle takımındaki forvet rolünün sona ereceği, satranç turnuvasına bu okulla katılamayacağı).	3
a)	Yeni yerde benzer gruplara katılıp yeni roller edinebileceğini belirtir.	2
b)	Aile grubunun ve ağabeylik rolünün taşınmayla sürdüğünü (yalnızca bazı görevlerin, ör. Ada'yı götürdüğü okulun, değişebileceğini) belirterek görüşün tamamen doğru olmadığını gerekçelendirir.	5
b)	Okula ve mahalleye bağlı grupların değişeceğini belirterek görüşün bir bölümünün doğru olduğunu kabul eder.	2

a) Örnek cevap: Kerem 6-C sınıfından ayrılacağı için sınıf başkan yardımcılığı sona erecek; mahalle futbol takımındaki forvet rolü de bitecek. Ancak Erzurum'daki yeni okulunda ve mahallesinde yeni bir sınıfa ve takıma katılıp yeni roller edinebilir.

b) Örnek cevap: Tamamen katılmıyorum. Okula ve mahalleye bağlı grupları değişecek, bu doğru. Ama aile grubu değişmez; Kerem yine ağabeydir. Yalnızca Ada'yı bu kez Erzurum'daki okuluna götürür.

Sık hatalar: Bütün grupların değişeceğini düşünmek; Rolün sürmesi ile rolün görevlerinin değişmesini ayırt edememek

3. SB.6.1.2 · Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Birinci millî değeri yazar (Türk bayrağı, İstiklal Marşı, Cumhuriyet, bağımsızlık, Türkçe vb.).	2
a)	İkinci millî değeri yazar.	2
b)	Ortak değerlerin insanlarda aidiyet ve birlik duygusunu güçlendirdiğini yorumlar.	4
b)	Yorumunu törendeki bir duruma bağlar (hep birlikte marş okunması, herkesin aynı duyguyu paylaşması vb.).	2

a) Örnek cevap: Türk bayrağı ve İstiklal Marşı.

b) Örnek cevap: İstiklal Marşı'nı hep bir ağızdan okumak, farklı ailelerden ve yörelerden gelen insanlara aynı milletin parçası olduklarını hissettirir. Bu ortak duygu toplumsal birliği güçlendirir.

Sık hatalar: Millî değer yerine kişisel bir özellik yazmak; Etkiyi açıklamadan 'birlik olur' demekle yetinmek

4. SB.6.1.2 · Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İllerin ülkenin farklı ve birbirine uzak kesimlerinde (batı, kuzey, güneydoğu, doğu) olduğunu belirtir.	3
a)	Uzak yerlerde aynı geleneğin yaşatılmasının ortak kültürü ve birlik duygusunu güçlendirdiğini yorumlar.	6
b)	Barışmanın kırılganlıkları giderip insanlar arasındaki bağları güçlendirdiğini açıklar.	6

a) Örnek cevap: İller ülkenin batısında, kuzeyinde, güneydoğusunda ve doğusunda; birbirlerine çok uzaklar. Buna rağmen bayramlar aynı biçimde kutlanıyor. Bu, kültürel bağlarımızın ülkenin her yerinde ortak olduğunu gösterir ve insanları birbirine yakınlaştırır.

b) Örnek cevap: Bayramda küs olanların barışması kırılganlıkları ortadan kaldırır; aileler ve komşular arasındaki bağlar güçlenir, toplumda huzur artar.

Sık hatalar: Haritadaki konum bilgisini kullanmamak; Geleneği anlatıp toplumsal birliğe etkisini yorumlamamak

5. SB.6.1.3 · Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Öneri 1'in bir güçlü yönünü yazar (kalıcı olması, araçları yavaşlatması vb.).	2
a)	Öneri 2'nin bir güçlü yönünü yazar (hemen uygulanabilmesi, ek masraf gerektirmemesi vb.).	2
b)	Bir öneriyi seçer ya da iki öneriyi birleştirir.	2
b)	Tercihini kalıcılık, hız, maliyet ya da güvenlik gibi bir ölçüte dayandırarak gerekçelendirir.	4

a) Örnek cevap: Öneri 1 kalıcı bir çözümdür, araçları yavaşlatır. Öneri 2 ise hemen uygulanabilir ve masrafsızdır.

b) Örnek cevap: İkisini birleştiririm: Dilekçe hemen yazılsın; yaya geçidi yapılana kadar nöbet uygulansın. Böylece hem bugün hem de ileride öğrenciler güvende olur.

Sık hatalar: Yalnız bir önerinin güçlü yönünü yazmak; Tercihini gerekçesiz bırakmak

6. SB.6.1.3 · Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Elif'in önerisinin bir sınırlılığını yazar (sırası gelmeyen öğrencinin acıması, uygulamanın denetlenmesinin zor olması vb.).	2
a)	Ömer'in önerisinin bir sınırlılığını yazar (ek görevli ve masraf gerektirmesi, alanın dar olması vb.).	2
b)	İki önerinin güçlü yanlarını birleştiren uygulanabilir bir çözüm yazar (ör. en kalabalık teneffüste ikinci masa açılması, öteki teneffüslerde sınıf düzeylerine göre sıra).	4
b)	Çözümün iki tarafı da nasıl memnun edeceğini açıklar.	2

a) Örnek cevap: Elif'in önerisinde sırası gelmeyen öğrenci acıkabilir. Ömer'in önerisi için ek görevli ve masraf gerekir.

b) Örnek cevap: Yalnızca en kalabalık olan öğle teneffüsünde ikinci masa açılsın; öteki teneffüslerde sınıf düzeylerine göre sıra uygulansın. Böylece masraf azalır, Ömer'in önerisi kalabalığı çözer, Elif'in önerisi de düzeni sağlar.

Sık hatalar: Önerileri eleştirip ortak çözüm üretmemek; Ortak çözümün iki tarafa da nasıl uyduğunu açıklamamak

7. SB.6.1.3 · Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İtiraz edebilecek bir grup belirtir (bahçesinde sebze yetiştirenler, araç yıkama işletmeleri vb.).	2
a)	Grubun gerekçesini mantıklı biçimde açıklar (geçiminin ya da ürününün zarar görmesi vb.).	2
b)	Birinci müzakere kuralını yazar (karşı tarafı sözünü kesmeden dinlemek, saygılı dil kullanmak, görüşünü gerekçelendirmek, ortak noktaları aramak, kişileri değil fikirleri tartışmak).	2
b)	İkinci müzakere kuralını yazar.	2
c)	En az iki öneriyi birleştiren uygulanabilir bir çözüm yazar.	2
c)	Çözümde itiraz eden grubun kaygısını gözetken bir düzenleme bulunur (ör. sulamanın yasaklanması yerine akşam saatlerinde sınırlı sulamaya izin verilmesi).	5

a) Örnek cevap: Bahçesinde sebze yetiştiren aileler itiraz edebilir; çünkü sulama yapamazlarsa ürünleri kurur.

b) Örnek cevap: Herkes sözünü bitirene kadar dinlenmeli. Görüşler saygılı bir dille ve gerekçesiyle söylenmeli.

c) Örnek cevap: Bahçe sulama tamamen yasaklanmasın; yalnızca akşam saatlerinde ve sınırlı süreyle yapılsın. Aynı zamanda su tasarrufu kampanyası düzenlensin. Böylece hem su korunur hem de bahçe sahipleri ürünlerini kaybetmez.

Sık hatalar: Müzakere kuralı yerine çözüm önerisi yazmak; İtiraz eden grubun kaygısını çözümde hiç gözetmemek

8. SB.6.2.1 · Ülkemizin, kıtaların ve okyanusların konum özelliklerini algılayabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Boğazların Karadeniz ile Akdeniz arasındaki deniz geçidi olduğunu belirtir.	3
a)	Bunun Türkiye'ye ekonomik (ticaret, liman hizmetleri) ya da siyasi bir önem kazandırdığını açıklar.	5
b)	Üç kıtaya yakınlığın farklı toplumlarla ticareti, yolculuğu ve etkileşimi kolaylaştırdığını belirtir.	2
b)	Bunun kültürel zenginliğe (yemek, mimari, müzik, gelenek vb.) etkisini bir örnekle yorumlar.	5

a) Örnek cevap: Karadeniz'den Akdeniz'e geçen gemiler boğazlardan geçmek zorundadır. Bu yüzden boğazlar ticaret açısından çok önemlidir; Türkiye hem limanlarıyla bu ticaretten yararlanır hem de dünya siyasetinde önemli bir ülke olur.

b) Örnek cevap: Üç kıtaya yakın olduğu için Anadolu'dan tarih boyunca tüccarlar, yolcular ve göçler geçmiştir. Farklı toplumlarla karşılaşmak kültürümüzü zenginleştirmiştir; örneğin mutfagımızda ve mimarimizde farklı kültürlerin izleri görülür.

Sık hatalar: Boğazların yalnızca adlarını yazıp önemini açıklamamak; Etkileşimi yalnızca savaşlarla sınırlamak